

Nærings- og kulturkomiteen

Møtebok 01/12

Ávjuvárgæidnu 50, N-9730 Kárašjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 20.2.2012 - 21.2.2012

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
001/12	Endringer av reindriftsforvaltningen - grunnlag og premisser
002/12	Innspill til jordbruksforhandlingene 2012

Tilstede

Leder Heidi P. Greiner Haaker, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Nestleder Geir Tommy Pedersen, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Margit Eli Anti Oskal, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) (tiltrådte komitémøtet 21.2.2012 kl. 09.00)
Medlem Knut Store, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Inger Jørstad, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Inga-Lill Sundset, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)
Medlem Randi Skum, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Mathis Nilsen Eira, Norske samers riksforbund (NSR)
Medlem Gunn-Britt Retter, Norske samers riksforbund/Samefolkets parti (NSR/Sfp)
Medlem Per A. Bæhr, Flyttsamelisten (FSL)
Medlem Olaf Eliassen, Arja (tiltrådte komitémøtet 20.2.2012 kl. 09:35)
Medlem Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket (NKF)
Varamedlem Selmer Johansen, Fremskrittspartiet (FrP) for Aud Martinsen

Fra administrasjonen

Sekretær: Roy Amundsen

Permisjoner:

Medlem Inger Jørstad, Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap), permisjon 20.2.2012
Medlem Aud Marthinsen, Fremskrittspartiet (FrP), permisjon 20.2. - 21.2.2012

Saksordførere og skyggesaksordførere

Sak 001/12 Endringer av reindriftsforvaltningen - grunnlag og premisser
Saksordfører: Per A. Bæhr
Skyggesaksordfører: Inga-Lill Sundset

Sak 002/12 Innspill til jordbruksforhandlingene 2012
Saksordfører: Olaf Eliassen
Skyggesaksordfører: Geir Tommy Pedersen

Spørsmål til sametingsrådet

Komiteen hadde spørsmål til sametingsrådet i sak 001/12 og 002/12.

Medlem i sametingsrådet Ellinor Marita Jåma svarte på spørsmålene i sak 001/12.

Administrasjonen v/ seniorrådgiver Brita Oskal Eira redegjorde for Sametingsrådet i sak 001/12.

Medlem i sametingsrådet Marianne Balto på spørsmålene i sak 002/12.

001/12: Endringer av reindrifftsforvaltningen - grunnlag og premisser

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametinget behandler i denne saken forslaget til endringer av reindrifftsforvaltningen – grunnlag og premisser. Landbruks- og matdepartementet fremmer en endring av forvaltningsstrukturen, med avvikling av områdestyrer og samtidig overføring av områdekontorene til fylkesmannen i de fem nordligste fylkene.

Sametinget forutsetter at Landbruks- og matdepartementet etter høringen av sitt forslag legger til rette for korrekte og løsningsorienterte konsultasjoner om framtidig forvaltningsstruktur for den offentlige reindrifftsforvaltningen. Dette innebærer at de er åpne for at ulike ordninger blir vurdert og at andre løsninger enn departementets forslag velges.

Merknader

Komiteens mindretall, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og Randi A. Skum, medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter, Flyttamelista (FSL) Per A. Bøhr mener tiden er moden for en helhetlig gjennomgang av organisering av forvaltningen av reindrifta. Dette må gjøres i tett dialog med næringen selv og Sametinget, nettopp fordi reindriften er en spesifikk samisk næring I en slik gjennomgang vil det også være naturlig å vurdere hvilken rolle Sametinget skal ha i den framtidige forvaltningen.

Komiteens mindretall beklager at Landbruks- og matdepartementet ikke har gjennomført reelle konsultasjoner med Sametinget og NBR/NRL om denne saken, og mener at uten en slik prosess er beslutningsgrunnlaget for omorganisering og avvikling av områdestyrene altfor mangelfullt. Mindretallet stiller seg kritisk til forslaget om å overføre reindrifftas regionkontorer til fylkesmannsembetene, blant annet fordi dette vil fragmentere viktige fagmiljøer og forhindre en helhetlig forvaltning av en samisk og er en viktig språk- og kulturbærer. I tillegg vil man risikere å miste verdifull reindrifftsaglig kompetanse.

Komiteens mindretall stiller seg kritisk til nedlegging av områdestyrene fordi det ikke synes å være vurdert hvordan reindrifftas representasjon regionalt og lokalt skal ivaretas i et selvbestemmelsesperspektiv, og hvordan områdestyrenes funksjon som bindeledd mellom reindriffta og forvaltningen skal ivaretas. Mindretallet mener at hensynet til "effektiv" saksbehandling ikke kan veie tyngre enn hensynet til demokrati og den reindrifftssamiske kunnskapen i forvaltningssammenheng.

Komiteens mindretall er også bekymret for reinbeitedistriktenes og siidaenes kapasitet til å følge opp plan- og arealsaker, og mener at den foreslåtte ordningen ikke kan innføres uten at denne kapasiteten økes og at det sikres reindrifftssamisk medvirkning i beslutningsprosessene i saker på regionalt og lokalt nivå. I dette ligger også at reindriften gjennom medvirkning i forvaltningen på regionalt nivå må ha innsigelseskompetanse. Komiteens mindretall mener det er bekymringsfullt at innsigelseskompetansen som områdestyrene har hatt siden 1978 er tenkt overført Fylkesmannen, blant annet fordi fylkemannsembetet har mange roller i forhold til arealsaker.

Komiteens mindretall mener det må tas initiativ til en ny prosess som kan avklare framtidig organisering og Sametingets rolle, der NBR/NRL og Sametinget inkluderes fra starten av. I påvente av en slik avklaring, kan det åpnes for midlertidige løsninger så langt disse tar høyde for de nevnte forhold som helhetlig forvaltning, samisk selvbestemmelse og reindriftas kapasitet i arealsaker.

Medlemmet fra Nordkalottfolket, Toril Bakken Kåven fremmer følgende merknad:

Ny reindrifftslov trådte i kraft i 2007, og inneholder mange verktøy for forvaltning av reindrifftsneringen. Det er blant annet gitt sterkere sanksjonsmuligheter gjennom loven, enn det man hadde hjemmel til tidligere. Det bør være aksept for at det tar tid å innarbeide en ny lov i neringen.

Reintallet i enkelte distrikter i Finnmark har lenge vært for høyt, og man hører stadig om overtredelse av loven mtp høyeste tillate antall beitedyr, beitegrenser som overskrides, overskridelse av beitetidsbestemmelser osv. Gjennom den nye reindrifftsloven reguleres reintallet i hvert enkelt distrikt, og det er nå kun et fåtall som ikke har fastsatt reintallet.

Områdestyrene er statens verktøy i forvaltningen av reindriften. Områdestyrene har en viktig funksjon. Ved at områdestyret både har personer med reindrifftsferlig bakgrunn og personer fra samfunnet forøvrig, har det potensial for å få tillit og legitimitet både i reindrifftsneringen, i det samiske samfunn generelt og i ikke-samiske samfunn.

Det er prisverdig at Landbruksdepartementet søker løsninger som kan gjøre reindrifftsneringen og -forvaltningen mer effektiv og at man ønsker å bidra til at forvaltningen har høy legitimitet i både i neringen og samfunnet for øvrig. Men, å gjøre endringer på et såpass tidlig tidspunkt etter at reindrifftsloven har trådt i kraft, synes som en overilt handling. I stedet bør man lete etter andre tiltak som kan gjøre ikrafttreden av reindrifftsloven, og forvaltningen av reindriften i Norge, mer effektiv.

En alternativ måte å bidra til løsning på utfordringer i reindriffta vil være:

1. Områdestyrene beholdes som i dag i en videre periode på 3-5 år. Dette vil gi områdestyrene tid til å implementere de nye reintallene og løse andre utfordringer i neringen.
2. Det gjøres en evaluering innen 3-5 år, for å se på ytterligere forbedringer, evt omorganisering om det viser seg at dagens organisering ikke fungerer tilfredsstillende. En evaluering bør settes ned av representanter fra både reindriffta og andre naturneringer (jordbruk, utmarksnering etc), i tillegg til LMD og Sametinget.
3. Reindrifftsforvaltningen øker fokuset på å a) hensiktsmessige, raske og klare sanksjoner dersom neringen ikke følger det rammeverket og pålegg som er vedtatt, og b) sikre tilfredsstillende informasjon til både reindriften og samfunnet for øvrig. Å sikre god informasjon er avgjørende viktig for å lykkes med håndhevingen av den nye reindrifftsloven, og sikre tillit til at prosessene skjer på en god måte. Dette vil også bidra til økt legitimitet både hos reindrifftsneringen og samfunnet for øvrig.
4. Det opprettes et uavhengig kontrollorgan som skal kontrollere at reindrifftsneringen og forvaltningen drives i tråd med de rammebetingelser som er vedtatt. Kontrollorganet bør kunne kontrollere alle aspekter ved reindriften: etterprøvelse av reintellinger, telling ved store årlig rapporterte avvik, etterfølgelse av beitetidsbestemmelser og beitegrenser, rovdyrtap etc. Mange i neringen har lenge bedt om et uavhengig kontrollorgan. Dette vil bidra til at flere får tillit til systemet økt troverdighet i reindriften.

Forslag

Forslag fra *Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap)* Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Margit Eli Anti Oskal og Inger Jørstad, *Norske samers riksforbund (NSR)* Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og Randi A. Skum, medlemmet fra *Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/ Sfp)* Gunn-Britt Retter, *Árja Olaf Eliassen og Flyttsamelista (FSL)* Per A. Bævr

Forslag 1

Punkt 1:

3. setning flyttes som ny siste setning under punkt 2 og endres til følgende:

Derfor vil Landbruks- og matdepartementets forslag om avvikling av områdestyrer og samtidig overføring av områdestyrene til fylkesmannen i de fem nordligste fylkene ikke kunne gjennomføres slik det foreligger i dag.

Punkt 6, første avsnitt:

Ny andre setning:

Sametinget kan blant annet ikke slutte seg til påstandene om at:

5. og 6. kulepunkt strykes

Punkt 7:

2. kulepunkt strykes.

Punkt 9:

1. kulepunkt endres til følgende:

Samenes rett til selvbestemmelse og selvstyre etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 1 og FNs erklæring om urfolks rettigheter artikkel 3 og 4 må legges til grunn.

2. kulepunkt endres til følgende:

Samenes har rett til å vedta egne prioriteringer i saker som angår våre liv og landområder og utøve kontroll med vår egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling etter ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 7. I henhold til artikkel 7,3 heter det at:

”I samarbeid med vedkommende folk skal regjeringene sikre at det blir gjennomført studier, når dette er relevant, for å vurdere de sosiale, åndelige, kulturelle og miljømessige virkninger for dem av planlagt utviklingsvirksomhet. Resultat av disse undersøkelser skal anses som grunnleggende kriterier for gjennomføringen av slik virksomhet”.

3. kulepunkt endres til følgende:

Staten har en plikt til å sikre det materielle kulturgrunnet etter FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Det pålegger også en plikt for staten å legge til rette for at samisk språk, kultur og samfunnsliv sikres og utvikles, jfr. Grl § 110 a.

Punkt 11:

3. kulepunkt endres til følgende:

Sametinget må sammen med NRL og Landbruks- og matdepartementet nedsette et utvalg for å utrede framtidig organisering av reindriftsforvaltninga.

Punkt 13:

2. kulepunkt endres til følgende:

Organiseringa av den offentlige forvaltninga av reindrifta er en del av samepolitikken. Det er derfor viktig at man følger gjeldende reindriftpolitiske målsetninger for å oppnå en helhetlig samepolitikk.

Forslag fra *Fremskrittspartiet (FrP) Selmer Johansen*

Forslag 4

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Sametinget er av den formening at forvaltningen av reindriftsnæringen skal være underlagt statens forvaltning av reindriftsnæringen.

Sametinget er av den formening at tilsyns- og klageorgan for reindriftsnæringen bør ivaretas av Landbruks- og matdepartementet.

Forslag fra *Nordkalottfolket (NKF) Toril Bakken Kåven*

Forslag 5

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Det er beklagelig at LMD ikke har konsultert om denne saken på forhånd, og åpnet for å vurdere alternative løsninger. Ved en bedre prosess ville man antakelig kommet frem til en bredere forståelse av hverandres synspunkter, og dermed skapt mer legitimitet for de foreslåtte endringene, uansett hvilke endringer som måtte komme. Det er derfor vanskelig å støtte innføringen ny organiseringen av reindrifftsforvaltningen.

Sametinget konstaterer at reindrifta og reindrifftsforvaltningen har flere utfordringer, blant annet knyttet til for høyt reintall i enkelte distrikter, overholdelse av regelverk som beitetidsbestemmelse, beitegrenser i tillegg til utfordringer både med tanke på habilitetsspørsmål, tillit og integritet. I tillegg kommer utfordringer knyttet til produktutvikling og markedsføring av reinkjøtt. Å legge ned områdestyrene vil ikke nødvendig vis endre dette.

Reindrifftsloven av 2007 har fått virke for kort tid til at alle virkemidlene og sanksjonsmuligheter nedfelt i loven har blitt tilfredsstillende implementert og benyttet i praktisk forvaltning.

Samtidig som reindrifftsloven og områdestyrene bør få virke en lengre periode, må det nedsettes et uavhengig kontrollorgan som kan kontrollere at reindriftsnæringen drives i tråd med de rammebetingelser som er vedtatt.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

002/12: Innspill til jordbruksforhandlingene 2012

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametinget kommer i plenum med årlige innspill til jordbruksforhandlingene. Sametinget ser at jordbruket står ovenfor store fremtidige utfordringer og dette gjelder spesielt for landbruksstrukturen i det som av mange beskrives som arktiske områder. Sametinget har også merket seg at regjeringen har lagt frem for Stortinget en overordnet melding om landbruks- og matpolitikken.

Forslag

Forslag fra *Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Knut Store, Inga-Lill Sundset, Heidi Persdatter Greiner Haaker, Margit Eli Anti Oskal og Inger Jørstad, Norske samers riksforbund (NSR) Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og Randi A. Skum, medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter, Arja Olaf Eliassen, Flyttsamelista (FSL) Per A. Bøhr og Nordkalottfolket (NKF) Toril Bakken Kåven*

Forslag 1

Erstatt første setning i første avsnitt:

Jordbruket har spilt og spiller en betydelig rolle som grunnlaget for produksjon av dyrefor og matvarer, som sysselsetter, kulturbærer og som grunnlag for bosetting i samiske områder.

Andre avsnitt strykes.

3. avsnitt endres til:

Det har de siste årene vært en svært bekymringsfull utvikling for jordbruksnæringen i de samiske områdene. I Finnmark fylke er det en markant nedgang i antall bruk fra 2004 til 2011 fra 438 jordbruksbedrifter til 352 jordbruksbedrifter. Det er en nedgang på over 20 %. I Troms er nedgangen enda større fra 1462 bruk i 2004 til 1083 bruk i 2010, som utgjør 26 %. Nedgangen i antall bruk er ekstra bekymringsfull ettersom jordbruksmiljøene allerede er små sammenliknet med jordbruket på landsbasis og i flere kommuner i samiske områder er jordbruket sterkt svekket ved at det er få produsenter igjen. Nedgangen vil også få negative konsekvenser for matproduksjonen, meierier, slakterier, videreforedlingsanlegg og for handelsstanden i de samiske bosetningsområdene. En ytterligere nedgang i jordbruket vil derfor utfordre det samiske næringslivet og true næringen som en betydningsfull kultur- og språkarena.

Nest siste setning i 3. avsnitt utgår og gjøres om til et neste avsnitt og endres til:

Et annet forhold er at gjennomsnittsalderen for gårdbrukerne har økt. Mens det i Finnmark var 18 % brukere over 60 år i 2004 var andelen steget til 25 % i 2011. I Troms er det samme utvikling – der var tallene henholdsvis 18 % i 2004 og 26 % i 2011.

5. avsnitt strykes.

7. avsnitt, første setning, endres til:

Begrepet arktisk landbruk er blitt lansert fra ulik hold og Sametinget ønsker en særskilt satsning på arktisk landbruk.

Første setning i 3. avsnitt under punkt 1. Lønnsomhet, endres til:

Møtesekretær: Roy Amundsen

Side 8 av 15

Sametinget mener at den grovfor baserte produksjonen skal prioriteres spesielt i nordområdene.

Andre setning i 3. avsnitt under punkt 1. Lønnsomhet strykes

Siste setning i 3. avsnitt under punkt 1. Lønnsomhet strykes

4. avsnitt endres til:

Når departementet vil ha en gjennomgang av distriktsprofilen i produksjonstilskuddene, regner Sametinget med at Sametinget blir inkludert i dette arbeidet.

Overskriften punkt 4 endres til:

4. Melkeproduksjon

Nytt 2. avsnitt under punkt 4:

Geitenæringen har vært og er under omfattende omstilling ved en sanering av geitebesetningen i Norge, hvor målsetningen er å avskaffe enkelte sykdommer som opptrer hos geit. Sametinget er spesielt bekymret for de bruksnedleggelsene som saneringsprosjektet medfører og vil vektlegge at det settes i gang nye tiltak i forbindelse med jordbruksforhandlingene som sikrer en fortsatt livskraftig geitnæring.

Under punkt 5, endres nest siste setning til:

Det samme forholdet gjelder også for transport av kunstgjødsel og kraftfôr der behovet for kraftfôr har økt betraktelig ettersom melkeytelsen har gått opp pr. melkeproduserende dyr.

Nytt punkt 6:

I generasjoner har samer høstet av naturen; i kombinasjon mellom ulike næringer, som jordbruk, utmarksnæringer og sjøfiske. Man har gjerne hatt hovedutkomme fra jordbruk, men også inntekter fra ulike andre næringer. Dette er gjerne ofte utmarksnæringer som innlandsfiske, bær- og urtesanking, skogdrift eller annet. Utmarksnæring var tidligere sterk i hele landet, men kanskje aller sterkest i nord, hvor man også har hatt stor andel befolkning som drev med utmarksnæring uten å være knyttet til landbruket for øvrig. Klimaet og de lange avstandene tilsa at man måtte ha høyest mulig grad av variert høsting, og gjennom ulike tilleggsnæringer fikk man totalt sett nok inntekt til å overleve gjennom året.

Utmarksnæringer, både som binæring for landbruket og selvstendig næring er fortsatt en viktig samisk kulturbærer i nordområdene, men sliter med store utfordringer. For å styrke samisk landbruk må man øke fokuset også på utmarksnæringer; dette kan gi viktig og lønnsom tilleggsnæring. Spesielt bør man fokusere på utviklingsarbeid innenfor innlandsfiske, bær- og urtesanking.

Punkt 6 endres til punkt 7.

Avsnitt 2 under punkt 6 i sametingsrådets forslag til innstilling strykes og erstattes med:

Sametinget har merket seg at antall rovdyrdrepte sau er redusert i 2011, og vil bemerke at årsaken til dette kan være den store nedgangen av sauebruk i rovdyrutsatte områder. Det høye rovdyrtallet et hinder for å sikre en positiv utvikling i saueholdet og beiteområder må ikke avgis til rovdyr pga. bruksnedleggelse. I landbruket er det nødvendig å ha en langsiktighet og forutsigbarhet i støtteordningene som sikrer at husdyr kan gå på utmarksbeite. Rovviltpolitikken har direkte

innvirkning på det økonomiske resultatet i saueholdet. Rovviltforliket innebærer at det skal være både beitedyr og rovvilt i utmarka. Etter Sametingets syn er denne målsetningen vanskelig forenlig i enkelte beiteområder.

Punkt 7 endres til punkt 8.

Rekkefølgen på avsnittene i punkt 7 i sametingsrådets forslag til innstilling endres og blir som følger:

Sametinget vil foreslå at det etableres dialogarenaer som skal ha som mål å utveksle synspunkter og redegjøre for hverandres driftsforhold. En slik arena kan være et positivt tiltak for å forebygge konflikter og gjøre det enklere å finne konstruktive løsninger. På den måten vil de mellommenneskelige forholdene mellom partene kunne forbedres. Sametinget anser det som nødvendig at statlige myndigheter prioriterer arbeidet med konfliktforebyggende tiltak for å øke forståelsen av hverandres næringer og samordne de ulike brukerinteressene. Informasjon om hverandres næringer er en viktig del av de konfliktforebyggende tiltakene. Det er derfor viktig å unngå at konflikter skal kunne utvikle seg. Det psykososiale presset konflikter medfører vil over lengre tid kunne være til skade for berørte parter.

Bygging av reingjerder er et tungt økonomisk løft, men er en investering for mange år framover. Ved å bygge gjerder vil jordbruksnæringen i ettertid bli spart for merarbeid samtidig som man sikrer avlingene. I flere tilfeller kan inngjerding av større områder være aktuelt. Det kan dreie seg om arealer som er avgrenset på en naturlig måte av terreng, bebyggelse etc. Det bør være mulig å bevilge tilskudd til slike konfliktforebyggende tiltak. Dette forutsetter enighet mellom partene.

Det er i dag lite kunnskap om biologiske forhold i områdene der det foregår sambeiting mellom småfe og rein. Sametinget ønsker derfor mer kunnskap og forskning på beitemønster i forhold til biotop utnyttelse. Det er også behov for mer kunnskap om sykdomsoverføring mellom dyr på utmarksbeite.

Punkt 8 endres til punkt 9.

Punkt 9 endres til punkt 10.

Første avsnitt under punkt 9 i sametingsrådets forslag til innstilling endres til:

Sametingets virksomhet omfatter de områder i landet der det bor samer. Enkelte av Sametingets innspill i forbindelse med jordbruksforhandlingene er tatt til følge de siste årene, men med en geografisk begrensning. Både endring av arealgrenser for tilskudd og økte melkekvoter har kommet deler av den samiske befolkning til gode, men ikke hele. Det finnes en rekke områder utenfor hvor det bor samer som driver med jordbruk - det gjelder spesielt Troms og nordre del av Nordland. Økonomiske tiltak som settes verk i samiske områder må dekke større geografiske områder.

Andre avsnitt under punkt 9 i sametingsrådets forslag til innstilling endres til:

Landbruks- og matdepartementets overføring til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN) utgjør 2,0 millioner kroner i 2011. Midlene har ikke vært justert på mange år.

Nytt 3. avsnitt:

Sametinget har registrert at Landbruks- og matdepartementet har lagt fram en stortingsmelding om landbruks- og matpolitikk, St.meld. St.9, velkommen til bords (2011-2012). Meldingen har

Møtesekretær: Roy Amundsen

Side 10 av 15

overordnede målsetninger som bl.a. matvaresikkerhet, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk. Stortinget behandling av meldingen vil danne grunnlaget for landbrukspolitikken fremover og Sametinget ønsker å være en viktig premissgiver for å sikre og styrke jordbruksnæringens rammebetingelser i samiske områder.

Forslag fra *Norske samers riksforbund Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og Randi A. Skum, Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter og Árja Olaf Eliassen*

Forslag 2

Nytt siste avsnitt:

Sametinget har registrert at Landbruks- og matdepartementet har lagt fram en stortingsmelding om landbruks- og matpolitikk, St.meld. St.9, velkommen til bords (2011-2012).

Sametingets finner naturlig at det i sammenheng med behandlingen av stortingsmeldingen å styrkes Sametingets rolle i landbrukspolitikken.

Sametinget må få utvidede roller innen ulike samiske fagområder, samt utvikle konsultasjonsavtalen for landbrukssektoren. Sametinget ønsker å få mulighet til å bidra til at jordbruksnæringens rammebetingelser sikres og styrkes, og på den måten følge opp våre forpliktelser overfor næringen, blant annet ansvaret Sametinget har for levende samiske bygder.

Sametinget krever at forhandlingsinstituttet for jordbruksavtalen revideres slik at den reflekterer den folkerettslige utvikling. Sametinget bør ha full informasjon og deltakelse i alle stadier av beslutningsprosessen, og skal kunne gi sitt forhåndsinformerte samtykke til forslag til tiltak og økonomiske rammer og at deres synspunkter og vurderinger framkommer i det som forelegges øvrige departementer og i proposisjonen til Stortinget. Dette innebærer at Sametinget og Landbruks- og matdepartementet kommer til enighet om prosedyrer når det gjelder de ulike prosessene som leder frem til en endelig jordbruksavtale.

Videre ber Sametinget om at også avtaleinstituttet for jordbruksforhandlingene vurderes, herunder flerpartsforhandlinger mellom Sametinget, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Staten.

Slik strukturen som blant annet. jordbruksforhandlingene har i dag, samsvarer dette etter Sametingets syn ikke med folkerettslige forpliktelsene som Norge har påtatt seg ovenfor samene som urfolk.

Forslag fra *Norske samers riksforbund Geir Tommy Pedersen, Mathis Nilsen Eira og Randi A. Skum, Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/Sfp) Gunn-Britt Retter, Fremskrittspartiet (FrP) Selmer Johansen, Flyttsamelista (FSL) Per A. Bahr og Nordkalottfolket (NKF) Toril Bakken Kåven*

Forslag 3

Sametinget vil behandle stortingsmelding om landbruks- og matpolitikken, Meld. St. 9 (2011-2012), Velkommen til bords, på neste plenumsmøte.

Forslag fra *Fremskrittspartiet (FrP) Selmer Johansen*

Forslag 4

Sametingsrådets forslag til innstilling utgår og erstattes med følgende:

Møtesekretær: Roy Amundsen

Ordningen med jordbruksforhandlinger har eksistert siden 1950 tallet.

Jordbruksavtalen regulerer blant annet

- målpris på råvarer som korn, melk, egg og kjøtt fra svin og lam
- soneinndeling for produksjonstilskudd
- bøndernes inntekt
- samt produksjonsmål

2. desember 2011 ble det lagt frem en ny stortingsmelding for landbruket.

Da hadde det gått nærmere 10 år siden forrige melding om landbrukspolitikken hadde vært behandlet. Og i denne perioden har det vært store endringer i norsk landbruk

Hvert år legges det ned nærmere 1.000 gårdsbruk (nesten 2-3 gårdsbruk daglig), og over 36.000 gårdsbruk står tomme.

Litt over 44.000 gårdsbruk søkte om produksjonstilskudd i 2011; dette representerer om lag 53.000 ansatte i primærproduksjonen. Imidlertid er det knappe 13-14 prosent av disse som faktisk driver med landbruk på heltid, over 2/3 henter hovedinntekten sin utenfor næringen.

Dette gir et bilde av at vi produserer mat i Norge på dugnad.

Den siste tiden har det aktualisert seg forholdet til markedsregulatorene Tine, Nortura og Norske Felleskjøp da vi har hatt store behov for å dekke innenlands etterspørsel etter basismatvarer som storfekjøtt, svinekjøtt, sauekjøtt, melk og smør, for ikke å glemme korn til mat og kraftforproduksjon.

Vi opererer i dag med et system som sikrer oss en selvforsyningsgrad på knappe 41-44 prosent for basråvarer fra norsk landbasert landbruk. Og det samtidig som vi overfører over 17 milliarder årlig til landbruket. Ca 61 prosent av bondens årsinntekt anses for å være offentlige overføringer.

Samtidig eksporterer vi fra en annen primærnæring; nemlig fiskeri og havbruk for nærmere 55 milliarder kroner årlig, noe som utgjør om lag 38 millioner fiskemåltid hver dag.

Dette regnes ikke med i selvforsyningsgraden, men Sametinget er av den formening at fisk også er mat.

Frem til 2005 hadde også fiskeri mye av det rigide reguleringssystemet som landbruket har, men etter dereguleringen har næringen selv sett sitt potensiale gjennom lønnsomhetsvurderinger og forsøker hele tiden å være innovative og ekspandere produksjonen

Vi har i dag en handelslekkasje til Sverige på nærmere 11 milliarder årlig ifølge SSB, hvorav ca 1/2 kan relateres til matvarer. Dette rammer spesielt landbruks- og næringsmiddelindustrien på Østlandet.

Sametinget mener at dagens landbrukspolitikk er overmoden for endringer og vil i størst mulig grad fokusere på å legge til rette for at den som ønsker å være næringsutøver innen landbruket på heltid skal ha de beste rammevilkår for å kunne klare dette.

Sametinget mener at det viktigste må være å legge til rette for lønnsomhet i landbruket og heller nedtone distriktpolitiske hensyn for å sikre bosettingen rundt omkring.

Sametinget mener at for å nå disse målene må en foreta en deregulering av landbruket for å sikre næringsutøverne faktisk og juridisk rådighet over egen eiendom samt fjerne restriksjoner på produksjonen slik som dagens kvotetak representerer.

Skal vi i Norge kunne ha et landbruk som er lønnsomt og som kan konkurrere opp i mot våre nærmeste naboland så må kursen på landbrukspolitikken endres drastisk og det må skje nå.

Det er mye bedre at vi selv starter denne prosessen enn at vi blir oss fortalt å gjøre det av andre når en ser utviklingen i EU og med tanke på WTO forhandlingene.

Med dette som bakgrunn fremmer sametinget følgende innspill til jordbruksforhandlingene 2012:

- Justere periodiseringen av jordbruksoppgjøret til å følge kalenderåret, og at forhandlingene kommer inn som en del av budsjettprosessen.
- Bedre rammevilkårene for bønder som ønsker å satse som selvstendig næringsdrivende på heltid
- Fremme forslag om nødvendige lovendringer slik at bo- og driveplikten og prisreguleringen av landbrukseiendom kan oppheves.
- Endring av jordlovens bestemmelser om delingsforbud.
- Utvide muligheten for valgfrie organisasjonsformer innen landbruket (jordbruk og skogbruket) med hensyn til drift
- Endre innretning av produksjonstilskudd for husdyr fra dagens nivådifferensiering til lik produksjonsstøtte pr dyr
- Endre regelverket for samdrifter, slik at fleksibiliteten blir større og at mulighetene for en variert og allsidig bruksstruktur blir bedre.
- Oppheve de geografiske begrensningene og antall deltakere for deltakelse i samdrifter.
- Oppheve kvotetak innen produksjon
- Tillate demonstrasjonssalg og servering ved besøk i produksjonslokaler eller i tilknytning til disse.
- Bidra til at arbeidet med utvikling av nisje- og spesialprodukter i landbruket samt markedsføring av disse, intensiveres.
- Økt satsing på bioenergi innen landbruket

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Undertegnede har lest møteprotokollen ja funnet at de vedtak som er ført inn i protokollen er i overensstemmelse med nærings- og kulturkomiteens vedtak.

Karasjok, 21.2.2012

Nærings- og kulturkomiteen

Heidi P. Greiner Haaker
komitéleder

Per A. Bæhr
saksordfører

Olaf Eliassen
saksordfører